

Posudek na bakalářskou diplomovou práci Elišky Chmelíkové

Panika, Chaos, Harmonie

Obraz společnosti v trilogii Miky Myllyaha

Oponent: Daniela Jobertová

Studentka Eliška Chmelíková předkládá bakalářskou práci, která byla velmi zásadně inspirována jejím půlročním studijním pobytem v Helsinkách ve Finsku. Jakkoli se jí nemohlo za tak krátkou dobu podařit ovládnout finštinu natolik, aby mohla být schopná pracovat s texty v originále, je patrné, že finská divadelní kultura ji velmi zaujala; je tedy přinejmenším záslužné, že se snaží tuto divadelní tradici a skromnou ukázkou její současné podoby představit českému čtenáři/divákovi jako alternativu k nesčetným impulsům z anglofonní a germanofonní oblasti. A to už proto, že finská divadelní kultura je poměrně malá a též poměrně mladá, a vyvíjela se v těsném sousedství silných, bylo by dokonce možné říci „dobyvatelských“ kultur: kultury švédské a kultury ruské.

Práce proto logicky začíná krátkým nástinem finských dějin a zejména zdůrazněním role, kterou divadlo hrálo při formování finské národní identity i kulturní svébytnosti. Srovnání s vývojem české kultury se zde přímo nabízí, a diplomantka podobnost zmiňuje, nicméně nikterak nerozvádí. Je pochopitelné, že její znalost finského kontextu není dostatečná a její vývody by nutně musely být spekulativní, nicméně přesto zůstává možnost srovnání lákavá. Diplomantka se posléze detailněji věnuje švédsko-finskému dualismu, přibližuje stav – již zralejšího – finského divadla po druhé světové válce a seznamuje čtenáře se stěžejními autory posledního období; explicitně tuto současnost nevymezuje, je však jasné, že ji zajímá dramatika vznikající na přelomu století a novější. Následující komentovaný výčet je zřejmě nutnou, ne však tou nejzajímavější a nejpůvodnější částí textu; autorka obratně kompiluje zdroje dostupné zejména v angličtině, aby připravila půdu pro představení osobnosti a tvorby dramatika, herce, režiséra a divadelního ředitele Miky Myllyaha.

Portrét Miky Myllyaha črtá autorka věcně a kultivovaně; ukazuje jej jako cílevědomého a systematického bojovníka za uznání specifčnosti finského dramatu a divadla v širším evropském kontextu. V některých okamžicích se čtenář neubrání pocitu, že diskurz je veskrze pozitivní, ba dokonce oslavný, tedy prostý kritického náhledu. Tento přístup lze nicméně opět pochopit a akceptovat, zejména v případě bakalářské práce, jejímž cílem je především prokázat schopnost vymezit a formulovat téma, adekvátně je pojednat a přitom pracovat s relevantní primární i sekundární literaturou. Z textu ovšem nevyplývá, zda se

autorce podařilo seznámit se s větším počtem Myllyahových textů, a jaké texty to vlastně jsou; v primární literatuře uvádí pouze do češtiny přeložené texty trilogie, není však jasné, zda pracovala s dalšími autorovými texty – pokud ne ve finštině, tak alespoň v angličtině. Myllyaho je představen především jako režisér a autor „stěžejních textů“ trilogie, jaké jsou však ty „méně stěžejní“ či rané hry, se čtenář nedozví. V tomto smyslu se zdá být zajímavější jako divadelník, nikoliv jako dramatik, což diplomová práce přesvědčivě ukazuje, zdá se však, že to nebylo jejím prvotním a hlavním cílem.

Hlavní část práce je věnována analýzám tří textů Miky Myllyahoa tvořícím trilogii Chaos, Panika, Harmonie. Autorka ukazuje promyšlenou strukturu celku, v jehož první části pracuje Myllyaho s čistě mužským obsazením a využívá „mužsky“ racionálnější přístup k životu, v druhé části naopak tematizuje „ženský“ způsob myšlení a jednání; ve třetí části oba principy spojuje v obrazu mnohaletého „uměleckého“ manželství. Z hlediska požadavků na závěrečnou bakalářskou práci jde o standardní analýzu dramatického textu vycházející z děje a soustřeďující se na interpretaci postav. Autorka hojně cituje z textů; některé citace sice jsou zbytečné, protože občas repliky říkají v podstatě to samé, co doprovodný komentář (např. na straně 36 – postava říká, že měla odjet do Berlína na služební cestu, ale neodjela), pomáhají však spoluvytvářet obraz dramatického světa, v němž jazyk kopíruje běžnou každodenní současnou mluvu. I z toho důvodu se autorka zřejmě analýzou jazyka jako takového příliš nezabývá, protože Myllyaho výrazné jazykové stylizace záměrně nevyužívá.

Vzhledem k tomu, co bylo řečeno výše, i vzhledem k autorčině osobní zkušenosti s finským divadlem, bych ráda položila následující otázky:

1. Jak zapadá trilogie Chaos, Panika, Harmonie do kontextu další autorovy dramatické tvorby?
2. Viděla během svého pobytu ve Finsku nějaké Myllyahovy režie, a pokud ano, lze hovořit o charakteristickém režijním rukopisu?
3. Je možné současnou finskou, resp. helsinskou scénu přirovnat k jinému současnému evropskému divadlu? Projevuje se na ní proces globalizace kultury? Jaké je její žánrové rozvrstvení?

V textu se občas objevují gramatické chyby, kterých by bylo vhodné se vyvarovat – zejména v používání i/y ve shodě, případně v interpunkci; příjmení studovaného autora též není psáno zcela konzistentně. Závěrem lze ovšem konstatovat, že diplomová práce Elišky Chmelíkové rozsahem i metodou splňuje podmínky bakalářské práce, a proto ji doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 10. ledna 2016

doc. Daniela Jobertová, PhD.